

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs II. De vacatione, & privatione ob delicta omissionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

quia non constat de iure aliquo ipsius; atque ita actori imponitur perpetuum silentium, cum condemnatione in expensis. Lott. à n. 177. Sed neque impeditur huiusmodi absolutoria in petitorio ex possessorio non suspensa; ut Casar de Grass. *decij.* 103. *de re iudic. n. 1.* multo que minus ex mente actoris colligantis, modò præmittatur citatio generalis contra sua interesse putantes. juxta Rotæ *decis.* 872. l. 3. p. 3. *divers.* Neque ex censurarum vinculo; & licet id constitutum sit ad favorem rei, idem tamen servatur favore actoris, si is possideat. Lott. à n. 180.

Questio 182. A quo, & quibus conferri possint beneficia vacantia per privationem?

1. **R**espondeo ad primum: quantum præcisè ex hoc est, quòd vacent per privationem, nisi aliunde specialis aliqua ad sit hic & nunc reservatio, conferri possunt, sicuti & aliter vacantia. Nimirum reservantur per regulam mensium, si vacent in mensibus apostolicis, relinquuntur Ordinario, si vacent in mensibus Ordinarii, Gonz. *gl. 15. n. 156.* citans Nav. *conf. 18. de præbend. n. 3. & per totum.*

2. Respondeo ad secundum: dum beneficium vacat ipso jure, vel per sententiam (sive ex dicta privatione ob delictum, sive ob aliam causam) non possunt provideri de eo, nec à Sede Apostolica, nec ab Ordinariis, nec ab alio quocunque collatore illi, qui fuerunt iudices civiles vel criminales, dictarum causarum; sive sint Cardinales, vel Rotæ Auditores, aut Referendarii, Patriarchæ, Archi-Episcopi, vel quivis alius similis, aut dissimilis iudex. Neque etiam dictorum iudicum nepotes, consanguinei seu affines, sollicitatores, procuratores, domestici familiares, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis fuerint, cum decreto irritante, ut sanctissime constitutum fuit, ad obviandum fraudibus, & iniuriis, ac delinquentibus occasionebus in privando aliquem innocentem, vel esse privatum declarando; ut aliquis ex præfatis personis de tali beneficio provideatur per Bullam Pii IV. qua incipit: *cupientes* Gonz. *loc. cit. n. 157.* eandem Bullam ad fufum recitans n. 158.

PARAGRAPHVS II.

De vacatione ex privatione ob delicta omissionis, &c.

Questio 183. An, & qualiter vacent beneficia ob non factam publicationem resignationis?

Respondeo de hoc agendum infra, ubi de publicationis resignationis: vide tantisper Lott. l. 3. q. 21.

Questio 184. An, & qualiter vacet beneficium curatum ob non servatam in eius collatione formam constitutionis Pii quinti, qua incipit: In conferendis. sub data 15. Kal. April. Anno 1566. & est in Bullario 82. inter constitutiones hujus Pontificis?

Respondeo: vacare ipso jure, asserunt Barb. juris Eccl. l. 3. c. 14. n. 37. Chok. *ad reg. 8. cancel. n. 18. vers. 31.* Gonz. *gl. 15. n. 88.* verum tamen non tam de novo vacare ipso jure exinde talia beneficia, quam tales eorum collationes, in quibus dicta for-

ma non servata, nullas esse, & ea pèrgere vacare antè, satis demonstrant dicta constitutionis verba, qua lege apud eundem Gonz. *gl. 6. n. 125.* & Quarant. *in sum. Bullarii, v. beneficium parochiale. collat. 4.*

Questio 185. An, & qualiter vacet beneficium ob non promotionem infra annum?

1. **R**espondeo privari & vacare ipso jure. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 11. Gonz. *gl. 15. n. 47.* Vide fuscè de hoc dicta *in tr. de elect.* Porro tradit Less. *de just. l. 2. c. 34. dub. 29. n. 101.* pœnam hanc privationis beneficii incurri ipso jure, ita ut ex communit sententia ante ullam sententiam declaratoriam teneatur talis se spoliare beneficio; eò quod licet pœnæ regulariter non obligent ad sui executionem ante sententiam, saltem declaratoriam criminis, hæc tamen privatio non tam sit pœna, quam defectus conditionis requisitæ à lege, ut collatio firma perseveret; ac proinde, deficiente hac conditione, rescindatur, & resolvatur collatio à principio valida, lege sic disponente. Quam sententiam quamvis Caltrop. *de benef. d. 6. p. 8. n. 6.* dicat se approbare quia communis est, ait tamen *ibidem* contrariam; pro qua citat Zerol. *in pr. p. 1. v. beneficium, §. 4.* non levi niti fundamento; adeòque probabile esse non obligari aliquem ob neglectam illam promotionem cedere beneficio, quovisque per sententiam obligetur; eò quòd hæc privatio revera sit propria pœna, ut pro certo tenet Duar. *l. 5. de l. c. 5. n. 8. & c. 2. n. 10.* tum quia irrogatur ob delictum neglectorum ordinum; tum quia privat jure quæsito in beneficio, quod jus independens est à susceptione ordinum, ne aliàs teneretur non suscipiens ordinis restituere omnes fructus illo anno perceptos; quod est contra communiorem. Sed neque hæc obligatio deducti possit ex *c. licet canon. de elect. in 6.* dum ibi dicitur: *Quòd si infra annum promotus non fuerit, Ecclesià sibi commissà, nullà etiam præmissà monitione, sit præsentis auctoritate canonis privatus:* cum, ut Garca *p. 11. c. ult. n. 30.* ista verba: *nullà præmissà monitione,* referenda sint ad promotionem, non ad privationem, ita ut sensus sit, si promotus non sit intra annum, etiam nullà præmissà monitione, Ecclesià commissà sit privatus. Adde, quòd & aliàs dici possit idem de privato ipso jure ob alia crimina, puta heresis, simonia, beneficium concedi sub illa coaditione, ne illa delicta committantur; illis verò commissis, beneficii collationem annullari, quod est contra communiorem.

2. Quò minus verò incurrat hæc privatio, facit legitimum impedimentum, v. g. infirmitas vel absentia Episcopi (in quo tamen casu, si Episcopus det licentiam, ut ab alio Episcopo promoveri possit, te fore in culpa, si non promovearis.) Item quoties ex parte Episcopi provenit impedimentum, debere te ad vitandas lites protestari, te paratum esse ad suscipiendos ordines, ait Caltrop. *loc. cit. n. 9.* Item si ob irregularitatem, vel aliud impedimentum canonicum, cujus dispensationem tentatam obtinere nequis, non promovearis, etiam si talis irregularitas tuà culpà contracta, modò eà intentione contracta non sit, ut ab Ordinibus suscipiendis impediaris; quia posita irregularitate jam es legitime impeditus, neque per te ipsum stat, quò minus promovearis; quòd verò culpam commissis in contrahenda irregularitate, est per accidens, cum non contigerit ex intentione ea, ut ab Ordinibus impediaris; aliàs enim etiam privandus esses beneficio, si ob infirmitatem tuà culpà contractam

impe-

impediatis ab Ordinibus, Castrop. loc. cit. n. 19, citans Garc. p. 3. c. 4. n. 6. Rebuff. in pr. tit. de non promotis intra annum. n. 80. Iess. de just. l. 2. c. 34. n. 100. contra gl. in cit. acum licet canon; Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 11. Diaz. pract. p. 5. c. 53. n. 3. apud eundem Castrop. censentes contrarium, ubi impedimentum canonicum tuâ culpâ contractum, item, quod ex dictis sequitur, si ob illiteraturam rejiciaris ab Episcopo ab Ordinibus, esto, in discendis literis negligens fueris; quia non ob negligentiam hanc, sed ob negligentiam immediatam suscipiendi Ordinis, privandus quis est beneficio. Castrop. loc. cit. n. 11, citans Garc. ubi autem, testantem sic respondisse S. Congregationem. Ac denique evitabitur dicta privatio, si tunc dispensatum quod ad obligationem suscipiendi intra annum; cessat enim tunc culpa, quam supponit ista privatio; c. commissi. de elect. in 6. Castrop. loc. cit. n. 7. hanc autem dispensationem solum Papa concedere potest, & ex ejus commissione Episcopus in unico casu; nempe ob studium ad septennium, & septennio completo intra annum sacerdos; Cast. op. loc. cit. n. 8. meritò dubitans, num hæc potestas subtracta Episcopis per Trident. quod se fusè disputabile ait, tr. 7. d. 3. p. 9. §. 9. n. 8. & 9.

Quæstio 186. An, & qualiter vacent beneficia ob non residentiam?

Respondeo: de hoc quoque satis dictum aliàs, ubi de residentia parochorum, vide lott. l. 3. q. 27. per tot. & Hurtad. integ. lib.

Quæstio 187. An, & qualiter vacet beneficium ob non gestationem habitus clericali?

Respondeo: quidquid de hoc fuerit olim (dum jure communi non vacabat beneficium per delationem publicam, & continuatam habitus vel vestium laicalium, sed tales, postquam moniti non cessassent, suspendebantur dumtaxat ad certum tempus, vi Clem. II. de vita & honestate clericorum. & Trid. sess. 14. c. 6. Gonz. gl. 15. n. 55. citans Bern. Diaz. in praxi criminali. c. 75. per tot. Castrop. h. paulò post citand.) hodie tamen secus est; quia per constitutionem Sixti quinti incipientem: cum sacerdotiam sub dato 5. Idus Januar. 1588. jubentur clerici beneficia quæcunque habentes etiam, alii clericali titulo pensiones super quibuscunque bonis Ecclesiasticis obtinentes gestare clericalem tonsuram, & habitum clericalem, & milites pensionibus, vel fructibus, vel aliis bonis Ecclesiasticis gaudentes, incidere in militari habitu regulari, sive militia approbata convenienti; alioquin omni beneficio, pensione, vel jure, quod habent ad beneficia, privantur; & sine omni monitione, citatione, judicis decreto aut ministerio, ipso facto privati declarantur; ita ut ipsa beneficia vacare, & pensiones extinguere, & fructus vel alia bona Ecclesiastica cessare dicantur, Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 1. §. decimum septimum. Gonz. loc. cit. n. 56. Lott. l. 3. q. 27. n. 19. & l. 1. q. 42. n. 42. Castrop. tr. 13. de benef. p. 2. §. 8. n. 19. Barbof. juris Ecclesiast. l. 3. c. 14. n. 63. licet itaque ex suppositione, quod contra dictam constitutionem peccatum sit, virtus illius in privando controversi nequeat sub prætextu, quod ea non sit usu recepta, ut determinavit Rota in Tullensi pensionis, 21. Aprilis, 1621. Lott. loc. cit. n. 92. contra Garc. n. 7. c. 1. n. 24. licet etiam hujusmodi objectus utcumque in nega-

tiva consistens probari posset per testes, concludentes, fieri non posse quod tales incesserint in habitu & tonsura; quin ipsi scivissent vel vidissent propter continuam conversationem (qui est legitimus modus probandi negativam per testes. Lott. n. 93. juxta Bart. & cit. Rota decif.) nihilominus tamen ad hunc effectum ita instruenda est probatio, ut concludat ad abjectionem, & quodammodo ad despectum Ordinis clericalis per incessum videlicet in habitu laicali, in locis publicis, & perpetuo frequentibus, & (ut addit Barbof. loc. cit. ex Farinac. in praxi criminali p. 1. q. 8. n. 68. Navar. & c. tanto tempore, ut communi opinione reputentur laici) & sine rationabili causa. Barbof. ibidem Lott. n. 96. & sic ferè explicatur in cit. clement. 2. de vita & honestate cleric. a qua non esse dubium, quia interpretacionem accipiat sanctio illa Sixti V. ait Lott. loc. cit. Ac proinde jam facillè elideretur hujusmodi probatio, ubi reus exciperet de rationabili causa aliqua, puta timoris, ut gl. in cit. clement. V. rationabilis, Lott. n. 97. & 98. Neque etiam attenditur incessus in publicum in tali habitu laicali, si joco, aut amenitatis gratiâ id contingeret; ut Cardin. in cit. Clem. n. 4. Lott. n. 99. Hinc inquam concludit, ut ait idem Lott. n. 92. eum aggregi provinciam difficillimam, & fore inexticabilem, qui ex hoc capite, nimirum commissi delicti contra dictam Sixti V. constitutionem, impetraret beneficium. Requirit etiam, dum beneficium ex hoc capite impetratum, ut coram Executore apostolico citetur possessor beneficii; aliàs, esto, probetur illum publicè habitum laicalem detulisse, processus sit nullus, & possessor manutenendus in possessione, ait Barbof. loc. cit. probari fusè à Sperello paulò post citando n. 20. & seq. Porro tamen si clericus incidens in habitu laicali amittat beneficia (etiam ut Navar. loc. cit. n. 7. apud Barbof. ante sententiam declaratoriam; Quin & ut Sperell. decif. fori Ecclesiastici. decif. 66. nu. 19. apud eundem Barbof. teneretur in foro conficientis dimittere beneficium; & ante illam dimissionem non sit absolvendus, etiam si sit persona gravis, & promittat dimittere, vel imminet dies paschalis; vel sit spes obtinenda dispensationis) requirit tamen sententiam declaratoriam ad hoc, ut amittat fructus, & quod hos ante dictam sententiam non teneatur restituere, tradit Barbof. loc. cit. ex Gratian. discept. forensi. c. 441. Achil. de Grass. decif. unica. de penis. Vivald. in candelab. auro. tit. de habitu cleric. q. 3. & c. Nec exinde, quod talis amittat beneficia, perdere etiam privilegium clericale aut canonis; si quis suadente. ibidem, ait Barb. citans Navar. ubi ante. n. 8. & 10. Gonz. gl. 5. §. 5. n. 7. nec incurrere inhabilitatem, ut possit præteritari. Barb. ex Navar. loc. cit. n. 12.

Quæstio 188. An, & qualiter vacent beneficia exinde, quod is, qui habet incompatibilia, non vult Ordinario ostendere titulum dispensationis, quo illa possidet?

Respondeo: vacare ipso jure per non ostensionem tituli seu dictæ dispensationis, postquam monitus fuerit juxta c. ordinarii. de off. judicis ordin. in 6. asserunt Gonz. gl. 15. n. 62. Castrop. cit. d. 6. p. 2. §. 8. n. 13. Barbof. loc. cit. n. 34. citans plures alios. Ad quos intelligendum notanda sunt sequentia. Quod si justo impedimento cessante, requisiti intra tempus sibi juxta facti qualitatem præfigendum dispensationem papalem non exhibuerint, ordina-

rii collatores beneficia illa tanquam non canonicè acq̄sita, & jure ipso vacantia conferre debeat juxta c. de multa. Sic enim expresse disponit Gregor. X. in cit. c. ordinarij. Laym. ibidem. in paraphrasi, per quem textum mandatur Ordinariis (quo nomine hic veniunt, qui institutionem & destitutionem in beneficiis habent) ut ad istam dispensationem exhibendam districte compellant sub dicta poena; & licet textus ille loquatur solum de retinente plures dignitates, Personatus, & beneficia curata; Concilium tamen Trident. sess. 7. c. 5. eandem constitutionem innovans expresse eam extendit ad alia quæcunque incompatibilia. Juxta quæ, dum juris præsumptio est contra possessionem, uti est in hoc casu retentionis plurium beneficiorum incompatibilium, cogi potest possessor ad exhibendam dispensationem (quidquid sit de eo, num ab Ordinario cogi possit ad exhibendum titulum, dum talis præsumptio non est, v.g. dum unum vel plura compatibilia possidet; de quo supra, ubi de possessione) Laym. loc. cit. n. 2. citans Archid. & Ancharan, in cit. c. ordinarij. Et sic, si possessor præfixo sibi tempore dispensationem illam non exhibeat, præsumitur injustè detinere, adeoque per sententiam privari, aut privatus declarari potest; & beneficium alteri conferri. Laym. cit. n. 2. juxta eisdem Cardin. & Anchar. Potest siquidem, dum notorium est, aliquem incurrisse ipso jure privationem beneficii, vel penam aliam, ordinarius Judex statueret tempus ad executionem afferendam; quam si non attulerit, absque alia sententia judicis sententia legis executioni mandari potest. Laym. cit. n. 1. citans Dominic. in c. cum secundum. de hereticis. in 6. & Alex. de Nevo. in c. pervenit. de appellat. Neque ad negandam hanc dispensationis ostensionem possessorem tueri se posse regulà detrientali, eò quòd hac regula non procedat in pluralitate beneficiorum ob titulum infectum (intellige præsumptivè, dum nimirum, quia præsumitur deesse dispensatio, quæ sola reddit talem titulum non infectum) tradit Castrop. sr. 13. de benef. d. 6. p. 2. §. 8. n. 13. de quo vide dicta aliàs de possessione triennali. Veruntamen ex his omnibus patet, in hoc casu non tam ob non ostensam dispensationem induci hanc privationem, & vacationem ipso jure istorum beneficiorum, quam jam inductam à jure ob retentionem istiusmodi incompatibilium.

Questio 189. An, & qualiter vacent beneficia ob non solutas Camera apostolica annatas?

Respondeo: beneficia, pro quibus solvenda annata, ob earum non solutionem vacare ipso jure, ex variis Pontificum constitutionibus, ac præcipuè Pii II. quam postmodum confirmavit Innoc. VIII. in constitutione sua 3. de 13. Kal. Martii 1484. tradit Lott. l. 3. q. 20. à n. 126. occasione cujus cum varii passim fordidissimè de his annatis loquantur, scripserintque plures valde injuriosè Sedi Apostolicæ, puta Cosmas Guimier in sua glos. ad pragmaticam sanctionem, tit. de annatis in principio. v. annatarum. existimans eas paulo ante tempora Joannis XXII. exigì captas ex fructibus cathedralium vacantium, & isto onere mox per Bonifac. IX. indifferenter omnibus beneficiis contra totius juris divini ac humani dispositionem impositas, adeoque earum usum simoniacum, Item Duarenus præ aliis audacior. de benef. l. 7. c. 3. aliique apud A-

zor p. 2. l. 7. c. 12. q. 1. & Lott. loc. cit. à n. 20. Hinc inquam sit

Questio 190. Quid sint annata &c. Unde invec̄ta, quibus beneficiis imposita, & qualiter solvenda?

Respondeo ad omnia breviter. Primò esse taxatam quantitatem aliquam fructuum, provenientium ex certis beneficiis primò anno vacationis vel obreptionis per modum vestigialis vel pensionis Papæ, vel Camera Apostolicæ solvi solitam & debitam; ita ferè ex Lott. cit. loc. n. 1. & Azor. cit. c. 12. sub initium.

2. Secundò: annatam hanc subrogatam loco decimæ, quæ olim in omnibus Christiani orbis provinciis colligebantur, ut notat Baron. ad annum 1156. ad finem. Lott. loc. cit. n. 23. Quod si verum, ut ait idem Lott. n. 24. necessariò sequitur, eam hodie deberi Papæ eodem jure, quo priùs illi debebatur decima vel reddecima, cum illa sit vis subrogationis, ut in eo, in quo non discrepant, subrogatum inducat naturam ejus, in cujus locum facta subrogatio. Ac proinde, si non jure divino positivo (quo summo sacerdoti in antiqua lege debita erat solvi decima decimarum à Levitis Numerorum c. 18.) ut sentit Cordubens. in tr. de annatis. apud Azor. loc. cit. §. tempore Sixti. & sentire visus Gamb. de offic. & potestat. leg. l. 1. n. 416. apud Lott. n. 25. saltem ex hoc jure divino scripto originem trahere. Azor. loc. cit. ex Eckio in Enchir. locor. communium, contra Luther. cit. de annatis. fatente annatam solvi Papæ juxta legis veteris institutum, idque non minus in recognitionem universalis dominii, quam in sustentationem Papæ ac Cardinalium egentium, ut Sarn. in præfat. reg. de valore. in 6. Mandos. in opusc. annales casus, casu 37. n. 167. aliique apud Lott. n. 26. hac secundarià intentione non tollente primariam; nempe dictæ recognitionis. Lott. cit. n. 26. Item quemadmodum affluentia divitiarum in persona, cui debentur decimæ, nihil de necessitate & justitia solvendarum ei decimarum remittit, ita etiam eadem in Papa non impediunt; quòd minus pergant ei deberi ex justitià annata. Lott. n. 28. & 29. dicens sic optimè doceri à S. Tho. 2. 2. q. 87. a. 4. ad 3. Soto de just. l. 9. q. 4. a. 4. in fine. Moneta. de decimis. c. 9. n. 4. & 2.

3. Tertiò, quòd hinc sequitur, nullam in hac annatarum exactione committi nundinationem aut simoniam: Nam esto, sit simonia, dum aliquid pecuniæ exigitur pro collatione beneficii; esto, id etiam minime excusetur ex eo, quòd id, quod exigitur cedat pro industria & ministerio ministrorum; id tamen malè applicatur exactioni annatarum, cum essentia seu substantia simoniæ consistat in pacto & condicte ultra præexistentem obligationem; adeo ut actus collatoris ab objecto oblationis sibi factæ per collatarium moveatur quasi ex quadam negotiatione. Lott. n. 30. Annata verò non exigitur tanquam debita ex condicte, sed tanquam debita ex antecedenter jam exstante lege (quid ni enim Papa sicut ferre potest legem absque ulla labe simoniæ, aut quòd per hoc vendat spirituale pro temporalizant nundinationem exerceat; ut qui deinceps beneficium obrineat, fructus primi anni, vel eorum dimidiam partem solvat in subsidium hujus vel illius clerici, conventus regularis, hospitalis &c. ita etiam ferre possit legem, ut iidem fructus solvantur, vel potius reserventur in communem

munem aliam utilitatem. Azor. *loc. cit.* §. sanè) seu etiam debita ex natura rei; cum sit onus reale, hoc est, in iunctum rei usque ab eius origine, ut ideo, cum exigitur à proviso, non exigitur tanquam debitum aliquà personali obligatione ortà in ipsius collationis articulo (quamvis nil veter eo ipso articulo primitus sine ulla præexistente lege aut obligatione exigere seu reservare sibi, seu necessitatibus Curia sua partem aliquam fructuum, non præcisè necessariam ad sustentationem provisi, dum quotidie id facit in gratiam & commodum aliorum; imponendo beneficiis, quæ confert pensionem in subsidium indigentium clericorum aliorum, absque eo, quòd dicatur eam pensionem exigere vel imponere simoniacè pro ipsa collatione, seu tanquam pretium illius. Azor. *loc. cit.*) sed tanquam debitum reale fructibus ipsi primi anni impositum, ut Coraf. *de benef. p. 4. c. 4. n. 53.* Et cujus proinde exactio aperta sit, ex momento vacationis, ut Campegius *de annatis. n. 11.* Ad eòque jam pleno iterum beneficio provisu teneatur solvere annatam, tanquam onus reale fructuum sequens quemcunque possessorem. Lott. *à n. 34.*

4. Quartò: quod ex immediatè præcedente sequitur, nimirum quòd, cum annata sit onus reale fructuum, ad eam solvendam non teneri, qui fructus ex beneficio suo non percipit. Lott. *n. 39.* citans Monet. *de distribut. quotid. p. 4. q. 9. n. 43.* Unde etiam decretum apponi solitum in indultis alitque gratiis, quòd provisi teneantur intra 6. menses jura Camera, id est annatam, solvere, sub pœna resolutionis gratia; ita intelligendum, ut hi 6. menses inchoentur à die possessionis adeptæ, quo potuerunt fructus percipi. Lott. *num. 40.* citans Put. *decis. 327. l. 3.* Rotam in *Hispal. fructuum. 15. Maji. 1596.* Quin & propterea, dum sub narrativa intrusionis, eà verificatà, soleat indulgeri dilatio ad solvendum, donec depulso intruso possessionem fuerit affectus. Lott. *n. 41.*

5. Quintò: sed neque dum fructus beneficii usque adeo tenuis sunt, ut non excedant valorem 24. ducatorum de Camera, nullam solvendam esse annatam ex constitutione Pii V. 39. Lott. *n. 42.* nullamque etiam in hac re habendam rationem distributionum quotidianarum. Lott. *n. 42.* citans Gonz. §. 7. *proem. n. 66.* Monetam ubi ante *n. 25.* etiam si omnes redditus consistenter in distributionibus. Lott. *n. 44.* Monet. *loc. cit. n. 29.* Quin & ipsis supplicibus (Executoribus literarum plerumque ad provisorum libitum deputatis) super hoc fides habeatur. Lott. *cit. n. 44.* Quamvis, cum plurimi non vererentur super hoc valore mentiendo fraudem facere annata; in vecta sit demum regula cancellaria 55. præcipiens exprimi valorem, sub pœna nullitatis gratia ipso facto incurrendæ. Lott. *n. 45.* citans Gonz. *15. m. 133.* Chok. *ad dictam regulam. n. 20.* in vecta quoque sic regula alia, nempe 22. præcipiens, verum valorem exprimi in unionibus sub pœna nullitatis unionis. Lott. *n. 48.* de cujus valoris exprimendi necessitate, modo, probatione, videtarum regularum, vide fusè Lott. *à n. 51.*

6. Sextò: quòd iterum consequitur ex præcedentibus, si contingat plures vacationes ejusdem beneficii eodem anno fieri, notam duntaxat exigi annatam. Lott. *n. 107.* Unde si is, qui secundo loco providetur de tali beneficio, de hoc moneat officiales, hi còpèrtà solutione semel factà, per decessorem, ne prætextu exactiois hujus aliqua mora fiat expeditioni, notant à tergo literarum hæc ver-

ba: *pro annata nihil* Lott. *n. 108.* ex Mandof. *opusc. de annat. casu 371. n. 168.* Quin &, si quis se intruserit in beneficium, & is annatam solverit (intelligitur de annatis concessis inferioribus Ecclesiis in vim statuti vel indulti Apostolici pro fabrica &c. Et mox, vel etiam post plures annos litis per canonice provifum dejiciatur, hic non cogatur de novo solvere annatam illam. Lott. *n. 109.* citans Rotam in *Hispal. Quintorum 27. Novembr. 1627.* quòd ipsum fusè protequentem vide Lott. *ibid. n. seq.*

Quæstio 191. An, & qualiter per non expressum verum valorem vacent beneficia?

Respondeo: per dictam regulam Cancellaria, quæ est 61. Innocentii VIII. & 54. Pauli V. de exprimendo in impetrationibus valore vero beneficiorum, tam prius obtentorum, quam de novo obtinendorum ob malam expressionem valoris, seu ob non expressum verum valorem non inducitur vacatio illa beneficiorum præhabitorum, Sed nec ulla inducitur vacatio nova, sed simpliciter tantum resolvitur gratia de novo facta, sed impetratio illa secundi beneficii redditur nulla & irrita, & sic semper reservatur vacatio prior istius beneficii. Ità etiam, ut si in resignatione falsus valor sit expressus, nihil intelligatur vacare, sed jus illud, quòd prius erat apud resignantem, durare apud eundem. Lott. *l. 3. q. 20. n. 102.* citans Rot. *decis. 417. n. 1. & 2. p. 1. divers. Chok. ad dictam reg. nu. 17.* occasione tamen cujus,

Quæstio 192. Quando, & qualiter dictum valor exprimendus & justificandus?

1. Respondeo ad singula breviter: primò regula hæc locum non habet in collatione Ordinarii, sed tantum in gratiis Papæ, Legatorum, Cardinalium. Chok. *ad hanc regulam. n. 15.* citans Mandof. *ad regulam 22. q. 11. n. 3.* Paris. *de resign. l. 8. q. 9. n. 44.*

2. Secundò: locum non habet in Canoniciatibus Germania, & Hispaniæ, eò quòd hodie ex generali consuetudine & stylo curia Romanæ hi canonici rescribuntur omnes ad 24. ducatos, idque, ut videretur annata, & ità habent Concordata Germania; ut videre est apud Brandin. *super concordata Germania, notab. 2.* Ad idque solet clausula augendi & diminuendi in literarum expeditione, vel quòd verus valor, & vacationis modus habeantur pro expressis.

3. Tertio: de cetero valor ille exprimendus est, etiam in beneficiis impetratis motu proprio; quæ olim tempore Innoc. 8. excipiebantur. Chok. *ibidem n. 14.* Lott. *cit. q. 20. n. 51.*

4. Quartò: in ordine ad reddendam gratiam nullam ità consideretur falsi valoris expressio, ut perinde sit, sive minor, sive major vero expressus sit. Chok. *n. 22.* citans Gurtier. *qq. canon. l. 2. q. 15. n. 76.* Crescent. *decis. 8.* de præbend. ac dicens sic servari de stylo Curia Romanæ, Et si enim, dum major vero expressus valor, indubitatò quoq; Papa, & factilius quidè, concessurus fuisset beneficium, si valor verus minor expressus fuisset; quia tamen valor verus erat exprimendus, & valor ille sit pars gratia, & non causà solius demòstrationis adjectus (ut voluit Covar. *l. 1. variarum resolut. c. 20. n. 7.* & hinc gratiam in hoc casu non vitiori) sequitur, quòd gratia, etiam expresso majore valore, sit nulla & subreptitia. Chok. *n. 25.* qui etiam *n. 23.* ait, id procedere etiam, dum major valor expressus, citra quòd

quod opus erat exprimi valorem; citat pro hoc Mascard, de probat. conclus. 874. n. 6.

5. Quinto: valor expressus iustificandus est, ita, ut ne quidem tunc remittatur ea necessitas probationis, dum nullus contradicatur; Lott, loc. cit. n. 53. Neque contrarium sentit Felin. in c. ad aures. n. 4. nam intelligendus, quod, dum proceditur extrajudicialiter sine contradicatore, opus non sit verificatione judiciali. De cetero enim, dum proceditur judicialiter, etiam dum non est contradicitor, Executor debet adhuc extrajudicialiter informari de veritate. Lott. n. 54.

6. Sexto: distinctè & non in confuso probandus. v.g. dum narratum unum beneficium non excedere 100. alterum non excedere 24. non sufficit probare ambo simul sumpta non excedere 124; sed probandum distinctè de singulis; nempe, quod unum non excedat 100. alterum non excedat 24. Chok. n. 16. citans Garc. p. 6. c. 2. n. 15. Item probandus plenè & concludenter, nec sufficit illum probari per publicam vocem & famam, dum agitur de perpetuo præjudicio. Chok. *ibid.* de quo paulò pòt ad finem hujus questionis plura. Item iustificatio valoris debet concludere ad tempus gratiæ (quod tamen ad momentum non restringitur, seu probari debet tunc, quando fit gratiæ, tanti valore beneficium. Lott. n. 56. citans Felin. ubi antè. 17. Oldr. conf. 58. n. 1. Verall. decis. 120. l. 2. ita ut nihil agat, probando valorem de annis aliquot remotis; cum valor pro uno tempore non concludat ad valorem pro alio tempore. Lott. n. 51. citans Felin. ubi antè. Paris. de resign. l. 10. q. 2. n. 17. Verall. decis. 330. &c. Idque, etiam si deducatur ex confessione partis, quæ tunc demum attenditur, dum est contemporanea, hoc est, intra eundem annum, vel paulò ante, cum excessus modicus duorum vel trium mensium non consideretur; eò quod intra tam modicum tempus non præsumatur considerabilis alteratio valoris contigisse. Lott. à n. 58. sic neque circa hunc valorem iustificandum aliquid concludit, qui simpliciter probat, tot fructus perceptos de isto anno gratiæ, & eos plus non valuisse; cum id contingere potuerit ex singulari istius anni sterilitate, vel ubertate. Lott. n. 61. sed probandus valor uniformis per annos aliquot non minùs quatuor. Lott. n. 62. Verùm vide dicta à nobis de hoc alibi.

7. Septimò tam in exprimendo, quam iustificando valore omnis ille rigor relaxatur; dum ut consuevit, in supplicatione inseritur clausula facultatis augendi & minuendi: hujus enim virtus est, ut, etiam si expressus fuerit falsus valor; non tamen ideo corruat gratiæ; nisi post consumptam vim dictæ clausulæ per expeditionem literarum valide factam. Lott. n. 65. citans Gonz. gl. 15. §. 2. n. 77. & 78. & circa iustificationem adhuc remittitur sexta pars; ita ut hæc pro causando excessu non habeatur in consideratione. Lott. *ibidem*. Sed neque de cetero, ut ait Lott. nu. 66. in statuenda mensurâ probationis usque adeo scrupulosè sit indagato; si enim agatur de valore beneficiorum obtentorum; cum pro iis non solvatur annata (& expressio valoris facienda ad hunc tantum finem, ne annata fraus fiat) adeoque jam cesset præsumptio doli, eò quod jam nihil sperari possit utilitatis ex mala expressione valoris; hinc sufficit pro iustificatione, non tantum levis & minor, quam simpliciter, sed etiam quavis levissima probatio, v. g. sufficit unus testis de fama, & certioratio, etiam

per literas familiares, modò tamen hæc probatio levissima in suo genere sit perfecta. Lott. à n. 67. citans aliquot Rota decis. Quin & prorsus remittitur hæc probandi necessitas, si offeratur dimissio, sive hæc dimissio fiat ex necessitate decreti de dimittendo, sive ex mera voluntate ob simplicem incompatibilitatem. Lott. à n. 71. Si verò sgatur de valore beneficii impetrati; cum nec in hoc casu verisimile sit, provisum pro modica utilitate, quam habere posse ex defraudata annatâ, voluisse se exponere tam manifesto periculo annulationis gratiæ; excessus etiâ valoris non facillè præsumatur, ut Bellamer. decis. 682. n. 2. sufficit quoque in iustificanda narrativâ semiplena probatio, ita ut sufficiat unus testis, modò is deponat ex certa scientiâ; aliàs semiplena non esset in ratione semiplenæ perfecta, sed egeret concursu adminiculorû. Item testes deponentes de valore ex publica voce & fama; modò fama illa non sit vaga, vel alio, quovis modo deficiat. Lott. à n. 74.

8. Denique hic notandum, dicta hæc de expressione valoris minùs exacta & sufficientia probationis levioris, seu minùs rigidæ intelligenda, dum agitur de valore exprimendo ex præscripto dictæ regulæ Cancellariæ; quia longè alia est ratio expressionis valoris pro constituenda pensione, & in articulo objectivo, dum nimirum objicitur expressum fuisse falsum valorem in fraudem annatæ, & sic inducta nullitas gratiæ vi dictæ regulæ Cancellariæ, & ex hoc capite impetratur beneficium. Tum enim; quia versamur in materia odibili & pœnali, concludenter hic objectus iustificandus ab impetrante, sive plenè probandus est ab eo valor; ita ut concludatur ad fraudem, utpote super qua fundatur dicta regula Cancellariæ de exprimendo valore. Lott. à n. 89. & ut ait idem nu. 96. exigitur probatio luce meridiana clarior, nec permittitur conjunctio semiplenæ cum semiplenâ; nisi civiliter agatur. Unde hunc in finem, nempe ut impetrans ex dicto capite iustificet concludenter gratiam articulandi valoris, practicam hanc Sarnensis ad hanc regulam. q. 12. (quam pluribus defendit, & à Rota observari ait Lott. n. 92.) nimirum, quod beneficium tempore provisionis & oneribus deductis (neque enim audiendus hic Ripa in l. 1. §. si heres. ff. ad trebell. existimans onera, cum non præsumantur, à reo, & non ab actore probanda. Lott. n. 97. dicens hanc opinionem à Rota merito rejectam; quin ut addit idem nu. 99. non sufficit positio aliquorum onerum, nisi facta sit taxativè) valet tantum importare, & quod per 5. annos antè & pòst anno fertili cum sterili computato communi æstimatione tantum valuit; & ita testis de tali beneficio notitiam habens dicit, se scire, & si plus vel minùs valeret, ipse non ignoraret. Hanc quoque practicam, nimirum valorem probandum per integrum dictum decennium continuum, sequuntur Garc. p. 1. c. 3. num. 229. item Mandos. ad reg. 22. q. 5. nu. 2. Mascard. de probat. conclus. 1403. apud Lott. n. 92. à quibus tamen cavendum ait, dum hi auctores hanc regulam generalem astruunt, confundentes hanc materiam odiosam cum favorabili, vel indifferente, adeoque non discernentes, in quibus terminis loquatur Sarnens. Et nisi dicta practica restringatur ad impetrantem ob non expressum verum valorem, foret impracticabilis in provisus, in quibus non cadit terminus habilis de annis 5. ante & pòst, ut ait Lott. n. 93. Porro necessitas rigidæ hujus probationis

tionis pari modo astringit illum, qui gratiam Apostolicam super reservatione, & in quacunque demum alia impugnativa narrativæ valoris locum habet. Lott. num. 95. vide eundem de his pluribus num. seq.

PARAGRAPHVS III.

De vacatione ex privatione ob delicta commissio- nis &c.

Questio 193 An, & qualiter vacet beneficium ob apprehensam possessionem illius ante expeditionem literarum?

1. **R**espondeo primò: Siquis beneficii à Papa sibi collati possessionem apprehendat, ante expeditionem literarum, eo ipso vacat ipso jure beneficium hoc obtentum: imò & reliqua, si quæ habeat, juxta constitutionem Julii, III. de 27. Maii, Anno 1553. Castrop. tr. 13. de benef. d. 6. p. 2. §. 8. n. 16. Gonz. gl. 15. n. 98. Barbof. juris Eccl. l. 3. c. 14. nu. 38. vide de hoc plura à nobis dicta, ubi quando capienda possessio. Ultra quæ citra hanc constituit. Julii III. statutaque in ea poenam notanda sunt sequentia.

2. Primò: quòd in hoc jus novum constituit, & jura antiqua, nempe decretum concilii generalis in c. avaritia. de Elect. in 6. & Extrav. in cunctis. de prebend. inter communes. extendit, dum sub poena privationis ipso jure vetat, non solum electos & promotos ad consistorialia (ad quæ tantum sub dicta poena extendebant se dicta jura antiqua) sed etiam omnes provisos Apostolicos de quibuscunque aliis beneficiis eorum apprehendere possessionem ante expeditionem literarum. Lott. l. 3. g. 19. nu. 2. & 17. ratione ampliandæ hujus poenæ respectu horum beneficiorum etiam inferiorum non existente aliâ, quam quia poena privationis, quæ respectu eorum imminet tantum, ex sententia hominis in vim antiqui præcepti, parvi fiebat. Lott. à n. 19.

3. Secundò: quòd ideo in aliis, quam in provisos Apostolicos locum ea constitutio non habeat; quia in his solis militat ratio contemptus præcepti de expediendo literas; dum in inferioribus provisos non cadat illa necessitas literarum; siquidem, quantum est de jure communi, in collationibus beneficiorum non exigitur certa aliqua verborum forma, potestque fieri provisio per quemcunque actum, sive verbo, sive nutu, modò voluntas conferentis exprimat, Lott. n. 26. & 27.

4. Tertiò: quòd incurratur dicta poena etiam, dum capta fuisset invalidè & nulliter possessio; cum lex consideret contemptum, qui in simplici facto consistit, & cujus proinde consideratio militat æquè in actu, nullo ac invalido. Lott. n. 31. citans Aymon. de antiq. temp. p. 4. num. 105. & conf. 291. n. 7. Etsi stante hac nullitate, non incurratur etiam poena privationis respectu obtentorum. Lott. n. 32. in fine, citans Rot. in Verdun. Parochial. 23. Junii. 1586. & Verall. decis. 98. n. 1. & 3. p. 3.

5. Quarto: sed neque ad declinandam poenam illam admittitur excusatio ex poenitentia, & abstinentia ab ulteriori ingestione; consummato e-

nim delicto intempestiva est poenitentia pro evitanda poena ipso jure inflictâ, ut gl. in Clem. 1. §. quia verò. v. ipso facto. de statu Monacha. Lott. cit. n. 32.

6. Quintò: quòd locum habeat dicta poena, dum quis provisus à Papa, prætermisâ expeditione literarum, sub prætextu multiplicandi sibi titulum procurat sibi insuper provideri ab inferiore, & cum tali provisione ingrediur possessionem; quia videtur verius hic color quæsitus pro eludenda dispositione legis de expediendis literis, quam pro adhibenda majore cautela: Etsi enim titulus Apostolicus multiplicabilis sit etiam ex titulo ab inferiore, suppositâ tamen validitate tituli Apostolici à principio, si procuretur insuper alius, cauteia diceretur nimia, quæ magis fraudem & dolum arguat. Et si in virtute istius superinducti tituli apprehendatur possessio, non potest imaginari alius finis istius multiplicationis, quam evitandi præceptum de expediendo literas; quòd est fraudem ab eventu colligere. Lott. à nu. 40. Neque adhuc in hoc casu evitaretur dicta poena prætextu, quòd beneficium esset juris patronatus laicorum; quia licet constitutio indefinitè loquens non comprehendat hujusmodi beneficia, ubi tamen constitutio concepta est per verba generalia omnino, cujusmodi est hæc constitutio Julii III. utens hæc clausulâ: *quandocunque, & qualitercunque qualificatorum*: quæ nimis effusa & effrenata est significationis, contrarium dicendum est, modò tamen militet eadem ratio; aliàs enim parvi penditur cuiusvis universalis & effusa orationis ponderatio; quemadmodum, quia dicta constitutionis ratio, utpote fundata in supposito mera gratiæ, locum non haberet in hoc casu, dum nimirum præsentatus à patrono sine ulla necessitate, declinatâ auctoritate Ordinariâ curaret se institui à Papa, utpote quæ institutio non esset mera gratiæ, sed potius de iustitia; utique locum non haberet dicta constitutio. Lott. à nu. 44. Secus tamen est, seu non habet locum dicta poena, ubi quis prius inductus in possessionem auctoritate Ordinariâ, & dein post novam provisionem obtentam à Papa, continuasset priorem illam possessionem ante expeditionem literarum. Gonz. loc. cit. (ubi ex Mandos. ad reg. 27. de non iudicando juxta formam supplicationis, quòd dicta constitutio locum non habeat in eo, qui possessionem continuavit vigore collationis ordinariæ, sed in eo, qui possessionem ingrediur vigore supplicationis) Lott. n. 35. hæc n. 36. subdens rationem, quòd in tali deprehendi non possit aliud delictum, quam simplicis negligentia, ex qua non inferitur necessariò ad contemptum, prout hoc crimen distinctum est à negligentia, cujus potest esse causa, & non esse causa, adeoque ex ea utrumque punibile non concluditur ad dolum, sed potius locum habere videtur communis regula: præsumptio fit in meliorem partem.

7. Sextò: adhuc locum esse dictæ constitutioni, & poenæ in ea contentis, dum quis obtentâ simplici provisione à Papa tanquam de vacante omisâ literarum expeditione, pro qua solvenda erat annata, tacitâ hujusmodi provisione jam sibi factâ beneficium impetraret certo modo, puta per devolutionem aut confictâ intrusionem alterius, & sub hac técnica, factâ simplice obligatione de solvendo annatam, quando foret possessionem affectus literis expeditis, in earum vim possessionem occupabat; siquidem in hoc casu adhuc militat ratio contemptus, utpote habens radicem in avaritia pro